

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (štvrtá komora)

z 2. apríla 2020 *

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Sloboda usadiť sa – Slobodné poskytovanie služieb – Trhy s finančnými nástrojmi – Smernica 2004/39/ES – Pojmy ‚drobný klient‘ a ‚spotrebiteľ‘ – Podmienky dovolávania sa postavenia spotrebiteľa – Určenie právomoci rozhodnúť o návrhu“

Vec C-500/18,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Tribunalul Specializat Cluj (Špecializovaný prvostupňový súd Kluž, Rumunsko) z 2. mája 2018 a doručený Súdnemu dvoru 30. júla 2018, ktorý súvisí s konaním:

AU

proti

Reliantco Investments LTD,

Reliantco Investments LTD Limassol Sucursala București,

SÚDNY DVOR (štvrtá komora),

v zložení: predseda štvrtej komory M. Vilaras, sudcovia S. Rodin (spravodajca), D. Šváby, K. Jürimäe a N. Piçarra,

generálny advokát: H. Saugmandsgaard Øe,

tajomník: A. Calot Escobar,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- AU, v zastúpení: V. Berea a A. I. Rusan, avocats,
- Reliantco Investments LTD a Reliantco Investments LTD Limassol Sucursala București, v zastúpení: C. Stoica, L. Radu a D. Aragea, avocats,
- rumunská vláda, v zastúpení: pôvodne C.-R. Canțăr, E. Gane, A. Wellman a O.-C. Ichim, neskôr E. Gane, A. Wellman, O.-C. Ichim, splnomocnení zástupcovia,
- česká vláda, v zastúpení: M. Smolek a J. Vlácil, splnomocnení zástupcovia,
- portugalská vláda, v zastúpení: L. Inez Fernandes, P. Lacerda, P. Barros da Costa a L. Medeiros, splnomocnení zástupcovia,

* Jazyk konania: rumunčina.

– Európska komisia, v zastúpení: T. Scharf, N. Ruiz García, L. Nicolae a M. Heller, splnomocnení zástupcovia,

so zreteľom na rozhodnutie prijaté po vypočutí generálneho advokáta, že vec bude prejednaná bez jeho návrhov,

vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 4 ods. 1 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2004/39/ES z 21. apríla 2004 o trhoch s finančnými nástrojmi, o zmene a doplnení smerníc Rady 85/611/EHS a 93/6/EHS a smernice Európskeho parlamentu a Rady 2000/12/ES a o zrušení smernice Rady 93/22/EHS (Ú. v. EÚ L 145, 2004, s. 1; Mim. vyd. 06/007, s. 263), ako aj článku 7 bodu 2 a článku 17 ods. 1 písm. c) nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1215/2012 z 12. decembra 2012 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (Ú. v. EÚ L 351, 2012, s. 1).
- 2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi AU na jednej strane a spoločnosťami Reliantco Investments LTD a Reliantco Investments LTD Limassol Sucursala București na druhej strane vo veci limitovaných pokynov predpokladajúcich pokles ceny ropy, ktoré zadal AU na internetovej platforme prevádzkovej žalovanými, v dôsledku ktorých stratil určitú sumu peňazí.

Právny rámec

Právo Únie

Smernica 93/13/EHS

- 3 Článok 2 smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách (Ú. v. ES L 95, 1993, s. 29; Mim. vyd. 15/002, s. 288) stanovuje:

„Na účely tejto smernice:

...

- b) „spotrebiteľ“ znamená akúkoľvek fyzickú osobu, ktorá v zmluvách podliehajúcich tejto smernici koná s cieľom, nevzťahujúcim sa k je[j] obchodom, podnikaniu alebo povolaniu;
 - c) „predajca alebo dodávateľ“ znamená akúkoľvek fyzickú alebo právnickú osobu, ktorá v zmluvách podliehajúcich tejto smernici koná s cieľom vzťahujúcim sa k je[j] obchodom, podnikaniu alebo povolaniu bez ohľadu na to či má verejnú alebo súkromnú formu vlastníctva.“
- 4 Článok 3 ods. 1 uvedenej smernice stanovuje:

„Zmluvná podmienka, ktorá nebola individuálne dohodnutá sa považuje za nekalú, ak napriek požiadavke dôvery spôsobí značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach strán vzniknutých na základe zmluvy, ku škode spotrebiteľa.“

Smernica 2004/39

5 Podľa odôvodnenia 31 smernice 2004/39:

„Jedným z cieľov tejto smernice je ochrana investorov. Opatrenia na ochranu investorov by sa mali prispôbiť špecifikám každej kategórie investorov (drobní klienti, profesionáli a protistrany).“

6 Článok 4 ods. 1 uvedenej smernice znie:

„Na účely tejto smernice:

...

10. „klient“ znamená každú fyzickú alebo právnickú osobu, pre ktorú investičná spoločnosť poskytuje investičné a/alebo vedľajšie služby;

11. „profesionálny klient“ znamená klienta, ktorý spĺňa kritériá ustanovené v prílohe II;

12. „drobný klient“ znamená klienta, ktorý nie je profesionálnym klientom;

...

17. „finančný nástroj“ znamená tie nástroje, ktoré sú uvedené v oddiele C prílohy I;

...“

7 Podľa článku 19 smernice 2004/39:

„...“

2. Všetky informácie vrátane marketingovej komunikácie, ktorú adresujú investičné spoločnosti klientom alebo potenciálnym klientom, musia byť jasné, prehľadné a nezavádzajúce. Marketingová komunikácia ako taká sa musí dať jasne identifikovať.

3. Klientom alebo potenciálnym klientom sa musia poskytnúť potrebné informácie v zrozumiteľnej forme o:

- investičnej spoločnosti a jej službách,
- finančných nástrojoch a navrhovaných investičných stratégiách; to by malo zahŕňať príslušné poučenia a upozornenia v súvislosti s rizikami spojenými s investíciami v týchto nástrojoch alebo vzhľadom na konkrétne investičné stratégie,
- mieste výkonu a
- nákladoch a pridružených poplatkoch

tak, aby mohli správne porozumieť charakteru a rizikám investičnej služby a konkrétnemu druhu ponúkaného finančného nástroja a následne informovane prijať investičné rozhodnutia. Tieto informácie sa môžu poskytovať v štandardizovanej forme.

...

5. Členské štáty zabezpečia, aby investičné spoločnosti pri poskytovaní iných investičných služieb ako sú uvedené v odseku 4, požiadali klienta alebo potenciálneho klienta, aby poskytol informácie týkajúce sa jeho znalostí a skúseností v oblasti investícií týkajúce sa konkrétneho ponúkaného alebo žiadaného druhu produktu alebo služby tak, aby investičná spoločnosť mohla posúdiť, či predpokladaná investičná služba alebo produkt sú pre klienta vhodné.

Ak sa investičná spoločnosť na základe informácií získaných podľa predchádzajúceho pododseku domnieva, že produkt alebo služba nie sú pre klienta alebo potenciálneho klienta vhodné, investičná spoločnosť klienta alebo potenciálneho klienta upozorní. Toto upozornenie sa môže poskytovať v štandardizovanej forme.

Ak sa klient alebo potenciálny klient rozhodne neposkytnúť informácie podľa predchádzajúceho pododseku, alebo neposkytne dostatočné informácie týkajúce sa jeho znalostí a skúseností, investičná spoločnosť upozorní klienta alebo potenciálneho klienta, že takéto rozhodnutie neumožní spoločnosti určiť, či predpokladaná služba alebo produkt sú pre neho vhodné. Toto upozornenie sa môže poskytovať v štandardizovanej forme.

...“

- 8 Príloha I oddiel C bod 9 uvedenej smernice uvádza „finančné diferenčné zmluvy (*financial contracts for differences*)“.
- 9 Podľa prílohy II tej istej smernice „profesionálny klient je klient, ktorý má odborné znalosti, skúsenosti a poznatky na uskutočňovanie vlastných rozhodnutí o investíciách a na náležité posudzovanie rizík, ktoré sú s tým spojené“. Konkrétne podľa znenia tejto prílohy sa za profesionálnych klientov považujú najmä „subjekty, ktoré musia mať povolenie, alebo musia byť regulované v prípade činnosti na finančných trhoch“.

Nariadenie (ES) č. 864/2007

- 10 Článok 2 ods. 1 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 z 11. júla 2007 o rozhodnom práve pre mimozmluvné záväzky (RÍM II) (Ú. v. EÚ L 199, 2007, s. 40) stanovuje:

„Na účely tohto nariadenia pojem škoda označuje každý následok civilného deliktu z bezdôvodného obohatenia, z konania bez príkazu (*negotiorum gestio*) alebo z predzmluvnej zodpovednosti (*culpa in contrahendo*).“

- 11 Podľa článku 12 ods. 1 tohto nariadenia:

„Mimozmluvný záväzok vyplývajúci z rokovaní pred uzavretím zmluvy, bez ohľadu na to, či došlo k jej uzavretiu, sa spravuje tým istým právnym poriadkom ako zmluva alebo právnym poriadkom, ktorým by sa zmluva spravovala, ak by bola uzavretá.“

Nariadenie č. 1215/2012

- 12 Odôvodnenie 18 nariadenia č. 1215/2012 uvádza:

„V oblasti poistenia, spotrebiteľských a pracovných zmlúv by slabší účastník mal byť chránený normami právomoci, ktoré lepšie chránia jeho záujmy než všeobecné normy.“

13 Článok 7 tohto nariadenia stanovuje:

„Osobu s bydliskom na území členského štátu možno žalovať v inom členskom štáte:

1. a) v zmluvných veciach na súdoch podľa miesta zmluvného plnenia, ktoré je predmetom žaloby;

...

2. vo veciach nárokov z mimozmluvnej zodpovednosti na súdoch podľa miesta, kde došlo alebo by mohlo dôjsť ku skutočnosti, ktorá zakladá takýto nárok;

...“

14 Článok 17 ods. 1 nariadenia č. 1215/2012, ktorý je súčasťou oddielu 4 kapitoly II tohto nariadenia, znie:

„Vo veciach týkajúcich sa zmluvy uzavretej spotrebiteľom na účely, ktoré nie je možné považovať za súčasť jeho podnikania alebo povolania, sa právomoc určí podľa tohto oddielu, pričom nie sú dotknuté ustanovenia článku 6 a článku 7 bodu 5, ak ide:

...

c) vo všetkých ostatných prípadoch o zmluvu uzavretú s účastníkom, ktorý obchoduje alebo podniká v členskom štáte bydliska spotrebiteľa alebo akýmkoľvek spôsobom smeruje takéto činnosti do tohto členského štátu alebo do viacerých štátov vrátane tohto členského štátu, a zmluva spadá do rozsahu týchto činností.“

15 Článok 18 ods. 1 nariadenia č. 1215/2012 stanovuje:

„Spotrebiteľ môže žalovať druhého účastníka zmluvy buď na súdoch členského štátu, v ktorom má tento účastník bydlisko, alebo – bez ohľadu na bydlisko druhého účastníka – na súdoch podľa miesta bydliska spotrebiteľa.“

16 Podľa článku 19 uvedeného nariadenia:

„Od ustanovení tohto oddielu sa možno odchýliť len dohodou:

1. dojednanou po vzniku sporu;

2. ktorá umožňuje spotrebiteľovi začať konanie na iných súdoch, než tých, ktoré sú uvedené v tomto oddiele, alebo

3. dojednanou medzi spotrebiteľom a druhým účastníkom zmluvy, ak obaja majú v čase uzavretia zmluvy bydlisko alebo obvyklý pobyt v tom istom členskom štáte, a ktorá udeľuje právomoc súdom tohto členského štátu za predpokladu, že takáto dohoda nie je v rozpore s právnym poriadkom tohto členského štátu.“

17 Článok 25 toho istého nariadenia stanovuje:

„1. Ak sa účastníci zmluvy bez ohľadu na svoje bydlisko dohodli, že súd alebo súdy členského štátu majú právomoc na riešenie sporov, ktoré vznikli alebo môžu vzniknúť v súvislosti s konkrétnym právnym vzťahom, potom má právomoc tento súd alebo tieto súdy, pokiaľ dohoda nie je podľa právneho poriadku tohto členského štátu vecne neplatná. Táto právomoc súdu je výlučná, ak sa účastníci nedohodli inak. Dohoda o voľbe právomoci musí byť buď:

- a) písomná, alebo písomne potvrdená;
- b) vo forme, ktorá je v súlade s praxou, ktorú medzi sebou zaviedli účastníci zmluvy, alebo
- c) v medzinárodnom obchode vo forme, ktorá je v súlade so zvyklosťami, ktoré sú alebo majú byť účastníkom zmluvy známe, a ktorá je v takomto obchode dobre známa a pravidelne dodržiavaná účastníkmi, ktorí uzatvorili zmluvu typickú pre daný obchodný vzťah.

...

4. Dohody alebo ustanovenia listiny zriaďujúcej poručnícky fond o voľbe právomoci sú právne neúčinné, ak sú v rozpore s článkami 15, 19 alebo 23 alebo ak súdy, ktorých právomoc sa má nimi vylúčiť, majú výlučnú právomoc podľa článku 24.

...“

Rumunské právo

18 Článok 1254 Codul civil (Občiansky zákonník) stanovuje:

„1. Zmluva, ktorá je absolútne neplatná alebo bola vyhlásená za neplatnú, sa považuje za nikdy neuzavretú.

2. Vyhlásenie neplatnosti zmluvy má za podmienok stanovených zákonom za následok neplatnosť neskorších aktov uzavretých na jej základe.

3. V prípade vyhlásenia neplatnosti zmluvy musí každá zmluvná strana vrátiť druhej zmluvnej strane v prirodzenej alebo rovnocennej forme všetky prijaté plnenia, v súlade s ustanoveniami článkov 1639 až 1647, aj keď boli poskytnuté postupne alebo mali pokračujúci charakter.“

19 Článok 1269 Občianskeho zákonníka uvádza:

„1. Ak ani po uplatnení pravidiel výkladu nie je zmluva stále jasná, vykladá sa v prospech toho, kto sa zaväzuje.

2. Ustanovenia zmlúv o pristúpení sa vykladajú v neprospech toho, kto ich navrhol.“

20 Podľa článku 2 ods. 1 Legea nr. 193/2000 privind clauzele abuzive din contractele încheiate între profesioniari și consumatori (zákon č. 193/2000 o nekalých podmienkach v zmluvách uzatvorených medzi obchodníkmi a spotrebiteľmi), ktorým sa do rumunského práva preberá smernica 93/13:

„Spotrebiteľ“ znamená akúkoľvek fyzickú osobu alebo skupinu fyzických osôb vytvárajúcu združenie, ktorá na základe zmluvy, spadajúcej do pôsobnosti tohto zákona, koná s cieľom nevzťahujúcim sa na jej obchodnú, priemyselnú či výrobnú, remeselnú alebo odbornú činnosť.“

21 Článok 4 ods. 2 a 3 uvedeného zákona stanovuje:

„2. Zmluvná podmienka sa považuje za takú, ktorá nebola dohodnutá priamo so spotrebiteľom, ak bola vypracovaná bez toho, aby mal spotrebiteľ možnosť ovplyvniť jej obsah, ako v prípade vzorových zmlúv alebo všeobecných predajných podmienok používaných obchodníkmi pôsobiacimi na dotknutom trhu tovarov alebo služieb.

3. Skutočnosť, že niektoré časti zmluvných podmienok alebo len jedna z podmienok boli dohodnuté priamo so spotrebiteľom, nevylučuje uplatnenie ustanovení tohto zákona na zvyšnú časť zmluvy, pokiaľ celkové posúdenie zmluvy vedie k záveru, že ide o zmluvu pripravenú jednostranne predajcom alebo dodávateľom. Pokiaľ predajca alebo dodávateľ tvrdí, že štandardná podmienka bola dohodnutá priamo so spotrebiteľom, je povinný v tomto zmysle predložiť dôkazy.“

22 Článok 4 ods. 1 Legea nr. 297/2004 privind piața de capital (zákon č. 297/2004 o kapitálových trhoch) znie:

„Finančné investičné služby sa poskytujú prostredníctvom fyzických osôb konajúcich ako agenti pre uvedené služby. Tieto osoby vykonávajú svoju činnosť výlučne v mene sprostredkovateľa, ktorý ich zamestnáva, a nemôžu poskytovať finančné investičné služby vo svojom vlastnom mene.“

23 Článok 4 ods. 1 Ordonanța Guvernului nr. 85/2004 privind protecția consumatorilor la încheierea și executarea contractelor la distanță privind servicii financiare (nariadenie vlády č. 85/2004 o ochrane spotrebiteľa pri uzatváraní a plnení zmlúv na diaľku týkajúcich sa finančných služieb) stanovuje:

„Pred uzavretím zmluvy na diaľku alebo pri predložení ponuky je dodávateľ povinný včas, správne a úplne oznámiť spotrebiteľovi tieto údaje týkajúce sa svojej totožnosti, prinajmenšom:

...

c) označenie sprostredkovateľa, postavenie, v ktorom tento sprostredkovateľ koná vo vzťahu k spotrebiteľovi, adresu sídla alebo prípadne miesto bydliska a spôsoby kontaktu s ním, telefónne číslo/fax, e-mailovú adresu, označenie obchodného registra, do ktorého je zapísaný, a jeho jediné registračné číslo, pokiaľ spotrebiteľ koná so sprostredkovateľom;

...“

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

24 Dňa 15. novembra 2016 si AU otvoril obchodný účet na internetovej platforme UFX, ktorú vlastní Reliantco Investments, s cieľom dojednávať finančné nástroje, ako sú finančné diferenčné zmluvy (ďalej len „CFD“).

25 Pri zakladaní si účtu na internetovej platforme UFX použil AU názov domény určitej obchodnej spoločnosti a komunikoval so spoločnosťou Reliantco Investments ako riaditeľ pre rozvoj uvedenej spoločnosti.

26 Dňa 11. januára 2017 uzavrel AU so spoločnosťou Reliantco Investments zmluvu o výnosoch z dojednávania finančných nástrojov, ktorá uvádzala, že si prečítal, pochopil a odsúhlasil podmienky a podrobnosti ponuky. Podľa tejto zmluvy všetky spory a nezrovnalosti vyplývajúce z takto uzavretej zmluvy alebo v súvislosti s ňou musia byť predložené cyperským súdom a uvedená zmluva, ako aj všetky dojednané právne vzťahy medzi zmluvnými stranami sa riadia cyperským právom.

- 27 Dňa 13. januára 2017 zadal AU na internetovej platforme UFX niekoľko limitovaných pokynov, pri ktorých predpokladal pokles ceny ropy a tvrdil, že v dôsledku týchto transakcií stratil celú sumu zablokovanú na svojom obchodnom účte, a to 1 919 720 amerických dolárov (USD) (približne 1 804 345 eur).
- 28 Dňa 26. apríla 2017 podal AU na vnútroštátny súd žalobu proti žalovaným vo veci samej. Tvrdí, že bol obeťou manipulácie, ktorá spôsobila stratu sumy uvedenej v predchádzajúcom bode, a za týchto okolností žiada, aby sa konštatovala mimozmluvná občianskoprávna zodpovednosť žalovaných za nedodržanie ustanovení týkajúcich sa ochrany spotrebiteľa. Okrem toho sa touto žalobou domáhal vyhlásiť neplatnosť jednak niektorých zmluvných podmienok, ktoré sú podľa neho nekalé, a jednak niektorých pokynov, ktoré zadal na platforme UFX, ako aj navrátiť situáciu zmluvných strán do pôvodného stavu.
- 29 Podľa AU v súlade s článkom 17 ods. 1 písm. c) nariadenia č. 1215/2012 v spojení s článkami 18 a 19 tohto nariadenia majú rumunské súdy právomoc rozhodnúť o uvedenej žalobe, keďže je spotrebiteľom s bydliskom v Rumunsku.
- 30 Žalované vo veci samej podali námietku všeobecného nedostatku právomoci rumunských súdov. Domnievajú sa, že podľa článku 25 ods. 1 nariadenia č. 1215/2012 a doložky o voľbe právomoci uvedenej v bode 26 tohto rozsudku žaloba podaná AU patrí do právomoci cyperských súdov. Zdôrazňujú, že Eparhiako Dikastirio Lemesou (Krajský súd Limassol, Cyprus), na ktorý AU podal návrh na vydanie zabezpečovacieho opatrenia na zaistenie majetku nachádzajúceho sa na Cypre, ktorý im patrí, vyhlásil, že má právomoc rozhodovať o tejto žalobe.
- 31 Okrem toho tvrdia, že žaloba podaná AU je založená na *culpa in contrahendo*, ktorá je mimozmluvným záväzkom podľa nariadenia č. 864/2007.
- 32 Žalované vo veci samej tiež spochybňujú postavenie AU ako spotrebiteľa, pričom tvrdia, že je fyzickou osobou sledujúcou dosiahnutie zisku, keďže uskutočnil osobitné úkony v rámci podnikania, pričom dotknutá osoba dosiahla v priebehu plnenia predmetnej zmluvy zisk vo výške 644 413,53 USD (približne 605 680 eur) pochádzajúci zo 197 transakcií uskutočnených v období od novembra 2016 do 13. januára 2017, z ktorých len šesť sa spochybňuje.
- 33 Vnútroštátny súd v rámci skúmania svojej právomoci rozhodnúť vo veci samej konštatuje, že AU založil svoju žalobu na mimozmluvnej občianskoprávnej zodpovednosti, a to zodpovednosti z mimozmluvného záväzku, na ktorú sa v zásade uplatňuje nariadenie č. 864/2007, pričom sa odvolávala na svoje postavenie spotrebiteľa, čo znamená, že súdna právomoc by potom mohla byť určená na základe ustanovení článku 17 ods. 1 písm. c) nariadenia č. 1215/2012.
- 34 Má však pochybnosti, pokiaľ ide o tvrdenie uvedené AU v odpovedi na tvrdenia žalovaných vo veci samej, podľa ktorého sa pojem „drobný klient“ uvedený v článku 4 ods. 1 bode 12 smernice 2004/39 a pojem „spotrebiteľ“ v zmysle článku 2 písm. b) smernice 93/13 prekrývajú. Podľa uvedeného súdu totiž z výkladu týchto ustanovení vyplýva, že zatiaľ čo „spotrebiteľom“ môže byť len fyzická osoba, ktorá nekoná v rámci svojho podnikania alebo povolania, „drobným klientom“ môže byť tak fyzická osoba, ako aj právnická osoba alebo iný subjekt než tie, ktoré sú uvedené v prílohe II smernice 2004/39.
- 35 Vnútroštátny súd tiež odkazuje na rozsudok z 3. júla 1997, Benincasa (C-269/95, EU:C:1997:337), v ktorom Súdný dvor vyvodil záver, že do osobitného režimu v oblasti ochrany spotrebiteľa patria jedine zmluvy uzavreté mimo a nezávisle od akéhokoľvek podnikania alebo povolania, ktorých jediným cieľom je uspokojiť vlastnú súkromnú spotrebu jednotlivca, pričom takáto ochrana nie je odôvodnená v prípade zmluvy, ktorej účelom je výkon podnikania alebo povolania.

- 36 Okrem toho uvádza, že oddiel 4 kapitoly II nariadenia č. 1215/2012, ktorý upravuje právomoc vo veciach spotrebiteľských zmlúv, je vo všeobecnosti uplatniteľná na žaloby podané spotrebiteľom na základe zmluvy, zatiaľ čo žaloba podaná AU je založená výlučne na mimozmluvnej občianskoprávnej zodpovednosti, pri ktorej je vylúčená existencia zmluvného vzťahu.
- 37 Za týchto okolností Tribunalul Specializat Cluj (Špecializovaný prvostupňový súd Kluž, Rumunsko) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:
- „1. Môže alebo je povinný vnútroštátny súd pri vykladaní pojmu ‚drobný klient‘ podľa článku 4 ods. 1 bodu 12 smernice 2004/39 použiť rovnaké výkladové kritériá, ako sú tie, ktoré definujú pojem spotrebiteľ podľa článku 2 písm. b) smernice 93/13?
 2. V prípade zápornej odpovede na prvú otázku, za akých podmienok ‚drobný klient‘ podľa smernice 2004/39 sa môže v takom spore, ako je spor vo veci samej, odvolávať na postavenie spotrebiteľa?
 3. Osobitne, sú podľa smernice 2004/39 uskutočnenie vysokého počtu obchodov ‚drobným klientom‘ v pomerne krátkom čase a investícia značných finančných prostriedkov do finančných nástrojov, ako sú tie, ktoré sú vymedzené v článku 4 ods. 1 bodu 17 smernice 2004/39, relevantné kritériá podľa tejto smernice na posúdenie postavenia ‚drobného klienta‘ ako spotrebiteľa?
 4. Môže a/alebo musí vnútroštátny súd v rámci určovania svojej právomoci, keďže je povinný v závislosti od prípadu stanoviť vplyv článku 17 ods. 1 písm. c) alebo článku 7 bodu 2 nariadenia č. 1215/2012, zohľadniť hmotnoprávny základ, na ktorý sa odvoláva žalobca – teda výhradne mimozmluvnú zodpovednosť –, ako prostriedok nápravy pri uzavretí údajne nekalých zmluvných podmienok podľa smernice 93/13, pre ktoré sa rozhodné hmotné právo určí podľa nariadenia (ES) č. 864/2007, alebo znamená prípadné postavenie žalobcu ako spotrebiteľa to, že je hmotnoprávny základ jeho žaloby nepodstatný?“

O prejudiciálnych otázkach

O prípustnosti žaloby

- 38 Rumunská vláda pochybuje o prípustnosti návrhu na začatie prejudiciálneho konania. Tvrdí, že vnútroštátny súd mal poskytnúť podrobnejšie informácie o žalobe AU a uviesť právne tvrdenia, z ktorých vychádza. Okrem toho zdôrazňuje, že položené otázky nezohľadňujú doložku o voľbe právomoci uvedenú v zmluve uzavretej medzi AU a spoločnosťou Reliantco Investments. Z dôvodu týchto nedostatkov návrh na začatie prejudiciálneho konania údajne neobsahuje všetky informácie potrebné na poskytnutie relevantných odpovedí na položené otázky.
- 39 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že jedine vnútroštátnemu súdu, ktorý spor prejednáva a ktorý musí prevziať zodpovednosť za následné súdne rozhodnutie, prislúcha vzhľadom na osobitosti veci zhodnotiť tak potrebu prejudiciálneho rozhodnutia pre vydanie rozsudku, ako aj relevantnosť otázok, ktoré kladie Súdnemu dvoru (rozsudok z 10. decembra 2018, Wightman a i., C-621/18, EU:C:2018:999, bod 26).
- 40 Okrem toho pri otázkach týkajúcich sa výkladu práva Únie položených vnútroštátnym súdom v rámci právnej úpravy a skutkových okolností, ktoré tento súd vymedzí na svoju vlastnú zodpovednosť a ktorých správnosť Súdnemu dvoru neprislúcha preverovať, platí teda prezumpcia relevantnosti (rozsudok z 24. októbra 2019, État belge, C-35/19, EU:C:2019:894, bod 29).

- 41 Ak je však na jednej strane zjavné, že požadovaný výklad práva Únie nemá nijakú súvislosť s existenciou alebo predmetom sporu vo veci samej alebo ak Súdny dvor nedisponuje skutkovými ani právnymi podkladmi potrebnými na užitočnú odpoveď na otázky, ktoré mu boli položené, môže zamietnuť návrh na začatie prejudiciálneho konania ako neprípustný (rozsudok zo 17. októbra 2019, Comida paralela 12, C-579/18, EU:C:2019:875, bod 20).
- 42 Na druhej strane v duchu spolupráce, ktorý existuje vo vzťahoch medzi vnútroštátnymi súdmi a Súdny dvorom v rámci prejudiciálneho konania, absencia určitých predchádzajúcich zistení vnútroštátneho súdu však nevyhnutne nevedie k neprípustnosti návrhu na začatie prejudiciálneho konania, ak sa napriek týmto nedostatkom Súdny dvor vzhľadom na skutočnosti vyplývajúce zo spisu domnieva, že je schopný poskytnúť vnútroštátnemu súdu užitočnú odpoveď (rozsudok zo 17. októbra 2019, Comida paralela 12, C-579/18, EU:C:2019:875, bod 21).
- 43 Keďže v prejednávanej veci vnútroštátny súd v súlade s judikatúrou citovanou v bodoch 41 a 42 tohto rozsudku vymedzil právny a skutkový rámec, ktorý umožňuje Súdnemu dvoru odpovedať na otázky, ktoré mu boli položené, a Súdnemu dvoru neprislúcha preverovať správnosť tohto rámca, treba konštatovať, že tento návrh na začatie prejudiciálneho konania je prípustný.

O prvej až tretej otázke

- 44 Svojou prvou až treťou otázkou, ktoré treba preskúmať spoločne, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 17 ods. 1 nariadenia č. 1215/2012 vykladať v tom zmysle, že fyzickú osobu, ktorá v zmysle zmluvy, ako je CFD uzavretá s finančnou inštitúciou, vykonáva finančné operácie prostredníctvom tejto inštitúcie, možno považovať za „spotrebiteľa“ v zmysle tohto ustanovenia, a či je v rámci tejto kvalifikácie relevantné zohľadniť okolnosti, ako je to, že táto osoba vykonala vysoký počet transakcií v relatívne krátkej dobe, alebo že do týchto transakcií investovala veľké sumy peňazí, alebo že táto osoba je „drobným klientom“ v zmysle článku 4 ods. 1 bodu 12 smernice 2004/39.
- 45 Podľa judikatúry Súdného dvora sa článok 17 ods. 1 nariadenia č. 1215/2012 uplatňuje v prípade, ak sú splnené tri podmienky, a to po prvé jedna zo zmluvných strán je v postavení spotrebiteľa konajúceho na účely, ktoré nie je možné považovať za súčasť jeho podnikania alebo povolania, po druhé zmluva medzi takýmto spotrebiteľom a podnikateľom bola skutočne uzavretá, a po tretie, takáto zmluva patrí do jednej z oblastí uvedených v odseku 1 písm. a) až c) tohto článku 17. Tieto podmienky musia byť splnené súčasne, preto ak nie je splnená jedna z troch podmienok, právomoc nemožno určiť podľa pravidiel vo veciach spotrebiteľských zmlúv (rozsudok z 3. októbra 2019, Petruchová, C-208/18, EU:C:2019:825, bod 39 a citovaná judikatúra).
- 46 Ako vyplýva z návrhu na začatie prejudiciálneho konania, prvá až tretia otázka položená Súdnemu dvoru v prejednávanej veci sa týka prvej z týchto troch podmienok, a to postavenia zmluvnej strany ako „spotrebiteľa“.
- 47 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že pojem „spotrebiteľ“ v zmysle článkov 17 a 18 nariadenia č. 1215/2012 sa má vykladať reštriktívne s ohľadom na postavenie tejto osoby, ktoré zastáva v konkrétnej zmluve v spojení s povahou a cieľom tejto zmluvy, a nie na základe subjektívnej situácie tejto osoby, pričom jedna a tá istá osoba sa môže považovať za spotrebiteľa v rámci niektorých plnení a za hospodársky subjekt v rámci iných plnení (rozsudok z 3. októbra 2019, Petruchová, C-208/18, EU:C:2019:825, bod 41 a citovaná judikatúra).
- 48 Súdny dvor z toho vyvodil, že do osobitného režimu stanoveného uvedeným nariadením v oblasti ochrany spotrebiteľa, považovaného za slabšiu zmluvnú stranu, patria len zmluvy uzatvorené mimo a nezávisle od akejkoľvek činnosti podnikateľskej povahy, ktorých jediným cieľom je uspokojiť vlastnú súkromnú spotrebu jednotlivca (rozsudok z 3. októbra 2019, Petruchová, C-208/18, EU:C:2019:825, bod 42 a citovaná judikatúra).

- 49 Táto osobitná ochrana nie je odôvodnená v prípade zmluvy, ktorej účelom je podnikateľská činnosť, hoci aj plánovaná do budúcnosti, pretože budúca povaha určitej činnosti nijako nemení jej podnikateľskú povahu (rozsudok z 3. októbra 2019, Petruchovej, C-208/18, EU:C:2019:825, bod 43 a citovaná judikatúra).
- 50 Z toho vyplýva, že osobitné pravidlá právomoci upravené v článkoch 17 až 19 nariadenia č. 1215/2012 sa v zásade uplatnia, iba ak bola zmluva uzavretá medzi zmluvnými stranami na použitie dotknutého tovaru alebo služby inak než na podnikateľskú činnosť či výkon povolania (rozsudok z 3. októbra 2019, Petruchovej, C-208/18, EU:C:2019:825, bod 44 a citovaná judikatúra).
- 51 Pokiaľ ide o zmluvy, akými sú CFD uzavreté medzi fyzickou osobou a finančnou inštitúciou, Súdny dvor rozhodol, že takéto finančné nástroje patria do pôsobnosti článkov 17 až 19 nariadenia č. 1215/2012 (rozsudok z 3. októbra 2019, Petruchovej, C-208/18, EU:C:2019:825, bod 49).
- 52 Okrem iného treba pripomenúť, že článok 17 ods. 1 tohto nariadenia nevyžaduje, aby spotrebiteľ v rámci zmluvy uzatvorenej na účel, ktorý sa netýka jeho podnikateľskej činnosti alebo povolania, konal určitým konkrétnym spôsobom (pozri v tomto zmysle rozsudok z 3. októbra 2019, Petruchovej, C-208/18, EU:C:2019:825, bod 58).
- 53 Súdny dvor z toho vyvodil, že okolnosti, ako sú hodnota transakcií uskutočnených v zmysle zmlúv, akými sú CFD, veľkosť rizík finančných strát spojených s uzavretím takýchto zmlúv, prípadné znalosti alebo odborné skúsenosti osoby v oblasti finančných nástrojov alebo aj jej aktívne správanie v rámci takýchto transakcií, sú ako také v zásade irelevantné (pozri v tomto zmysle rozsudok z 3. októbra 2019, Petruchovej, C-208/18, EU:C:2019:825, bod 59).
- 54 To isté platí pre okolnosť, že spotrebiteľ vykonal vysoký počet transakcií v relatívne krátkej dobe alebo že do týchto transakcií investoval veľké sumy peňazí.
- 55 Pokiaľ ide v rámci kvalifikácie osoby ako „spotrebiteľa“ v zmysle článku 17 ods. 1 nariadenia č. 1215/2012 o relevantnosť skutočnosti, že táto osoba je „drobným klientom“ v zmysle článku 4 ods. 1 bodu 12 smernice 2004/39, treba pripomenúť, že okolnosť, že určitá osoba sa považuje za „drobného klienta“ v zmysle tohto posledného uvedeného ustanovenia, v zásade nemá vplyv na kvalifikáciu tejto osoby ako „spotrebiteľa“ v zmysle tohto prvého uvedeného ustanovenia (pozri v tomto zmysle rozsudok z 3. októbra 2019, Petruchovej, C-208/18, EU:C:2019:825, bod 77).
- 56 Za týchto podmienok nie je relevantná ani otázka, či sa má pojem „drobný klient“ v zmysle článku 4 ods. 1 bodu 12 smernice 2004/39 vykladať podľa tých istých kritérií, ako sú kritériá relevantné pre výklad pojmu „spotrebiteľ“ uvedeného v článku 2 písm. b) smernice 93/13.
- 57 Vzhľadom na všetko, čo bolo uvedené, treba na prvú až tretiu otázku odpovedať tak, že článok 17 ods. 1 nariadenia č. 1215/2012 sa má vykladať v tom zmysle, že fyzickú osobu, ktorá v zmysle zmluvy, akou je CFD uzavretá s finančnou inštitúciou, vykonáva finančné operácie prostredníctvom tejto inštitúcie, možno považovať za „spotrebiteľa“ v zmysle tohto ustanovenia, pokiaľ uzavretie tejto zmluvy nepatrí do výkonu podnikania alebo povolania tejto osoby, čo prislúcha overiť vnútroštátnemu súdu. V súvislosti s touto kvalifikáciou sú na jednej strane okolnosti, ako je to, že uvedená osoba vykonal vysoký počet transakcií v relatívne krátkej dobe, alebo že investovala do týchto transakcií veľké sumy peňazí, ako také v zásade irelevantné a na druhej strane skutočnosť, že táto osoba je „drobným klientom“ v zmysle článku 4 ods. 1 bodu 12 smernice 2004/39, je ako taká v zásade bezvýznamná.

O štvrtej prejudiciálnej otázke

- 58 Svojou štvrtou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má nariadenie č. 1215/2012 vykladať v tom zmysle, že s cieľom určiť súd, ktorý má právomoc rozhodnúť o žalobe z titulu mimozmluvnej občianskoprávnej zodpovednosti, podanej spotrebiteľom proti jeho zmluvnej protistrane, sa na túto žalobu vzťahuje oddiel 4 kapitoly II tohto nariadenia.
- 59 Najskôr treba pripomenúť, že z ustálenej judikatúry vyplýva, že v rozsahu, v akom nariadenie č. 1215/2012 zrušuje a nahrádza nariadenie Rady (ES) č. 44/2001 z 22. decembra 2000 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (Ú. v. ES L 12, 2001, s. 1; Mim. vyd. 19/004, s. 42), ktoré samo nahradilo Dohovor z 27. septembra 1968 o právomoci a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (Ú. v. ES L 299, 1972, s. 32), zmenený nasledujúcimi dohovormi o pristúpení nových členských štátov k tomuto dohovoru, platí výklad poskytnutý Súdnym dvorom vo vzťahu k ustanoveniam týchto posledných uvedených právnych nástrojov rovnako aj vo vzťahu k ustanoveniam nariadenia č. 1215/2012, pokiaľ tieto ustanovenia možno považovať za „rovnocenné“ (rozsudok z 29. júla 2019, Tibor-Trans, C-451/18, EU:C:2019:635, bod 23).
- 60 Treba teda zdôrazniť, že článok 15 nariadenia č. 44/2001, ktorý zodpovedá článku 17 nariadenia č. 1215/2012, sa uplatní len v rozsahu, v akom sa sporná žaloba týka zmluvy uzavretej medzi spotrebiteľom a predajcom alebo dodávateľom. Článok 15 nariadenia č. 44/2001 totiž podľa znenia úvodnej časti odseku 1, ako aj podľa toho istého odseku 1 písm. c) tohto článku vyžaduje „zmluvu“ „uzavretú“ medzi spotrebiteľom s osobou, ktorá vykonáva obchodné alebo podnikateľské činnosti. Toto konštatovanie je navyše posilnené názvom oddielu 4 kapitoly II tohto nariadenia, do ktorého tento článok 15 patrí, uvádzajúcim „Právomoc vo veciach spotrebiteľských zmlúv“ (rozsudok zo 14. mája 2009, Ilsinger, C-180/06, EU:C:2009:303, body 52 a 53).
- 61 Okrem toho v rámci analýzy článku 13 prvého odseku Dohovoru z 27. septembra 1968 o právomoci a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach, ktorý tiež zodpovedá článku 17 nariadenia č. 1215/2012, Súdny dvor rozhodol, že nemožno prijať taký výklad tohto dohovoru, ktorý by viedol k tomu, že na niektoré nároky vyplývajúce zo spotrebiteľskej zmluvy sa vzťahujú pravidlá určenia právomoci uvedené v článkoch 13 až 15 uvedeného dohovoru, zatiaľ čo na iné žaloby, ktoré sú s touto zmluvou tak úzko spojené, že sú od nej neoddeliteľné, by sa vzťahovali iné pravidlá (rozsudok z 11. júla 2002, Gabriel, C-96/00, EU:C:2002:436, bod 56).
- 62 Potreba vyhnúť sa, pokiaľ je to možné, znásobeniu právomoci súdov vo vzťahu k tej istej zmluve je tým dôležitejšia, ak ide o zmluvu medzi spotrebiteľom a predajcom alebo dodávateľom (pozri v tomto zmysle rozsudok z 11. júla 2002, Gabriel, C-96/00, EU:C:2002:436, bod 57).
- 63 Vzhľadom na skutočnosť, že znásobenie počtu súdov, ktoré by mali právomoc, by mohlo osobitne znevýhodniť zmluvnú stranu považovanú za slabšiu, ktorou je spotrebiteľ, je v záujme riadneho výkonu spravodlivosti, aby sa tento spotrebiteľ mohol obrátiť na ten istý súd so všetkými problémami, ku ktorým môže viesť zmluva, ktorú mohol byť spotrebiteľ nabádaný uzavrieť z dôvodu, že predajca alebo dodávateľ použil formulácie, ktoré mohli uviesť zmluvného partnera do omylu (pozri v tomto zmysle rozsudok z 11. júla 2002, Gabriel, C-96/00, EU:C:2002:436, bod 58).
- 64 Z toho vyplýva, že na to, aby sa oddiel 4 kapitoly II nariadenia č. 1215/2012 uplatňoval na žalobu spotrebiteľa proti predajcovi alebo dodávateľovi bez ohľadu na dodržanie ostatných podmienok upravených v článku 17 ods. 1 tohto nariadenia, musí byť medzi týmito dvomi stranami skutočne uzavretá zmluva a táto žaloba musí byť neoddeliteľne spojená s touto zmluvou.
- 65 Pokiaľ ide v prejednávanej veci po prvé o vzťah medzi AU a spoločnosťou Reliantco Investments Limassol Sucursala București, dcérskou spoločnosťou Reliantco Investments, treba uviesť, že zo spisu, ktorý má Súdny dvor k dispozícii, nevyplýva, že by tieto dve strany uzavreli zmluvu.

- 66 Preto vzhľadom na to, čo bolo uvedené v bode 60 tohto rozsudku, platí, že pokiaľ je žaloba podaná za okolností, keď uvedení účastníci konania neuzavreli zmluvu, nevzťahuje sa na ňu oddiel 4 kapitoly II nariadenia č. 1215/2012.
- 67 Pokiaľ ide v druhom rade o uplatniteľnosť tohto oddielu na žalobu AU v rozsahu, v akom je podaná proti spoločnosti Reliantco Investments, s ktorou uzavrel zmluvu, treba poznamenať, že zo spisu, ktorý má Súdny dvor k dispozícii, vyplýva, že táto žaloba je založená najmä na vnútroštátnych ustanoveniach týkajúcich sa ochrany spotrebiteľa, a to na povinnosti dodávateľa informovať spotrebiteľa pred uzavretím zmluvy, poradiť mu a upozorniť ho, pokiaľ ide o poskytované služby a riziká, ktorým je spotrebiteľ vystavený.
- 68 S výhradou overení, ktoré prislúcha vykonať vnútroštátnemu súdu, z toho vyplýva, že cieľom uvedenej žaloby je preukázať zodpovednosť predajcu alebo dodávateľa za porušenie predzmluvných povinností voči spotrebiteľovi, ktorý je jeho zmluvným partnerom.
- 69 Takáto žaloba sa musí považovať za žalobu, ktorá je neoddeliteľne spojená so zmluvou uzavretou medzi spotrebiteľom a predajcom alebo dodávateľom, v dôsledku čoho sa oddiel 4 kapitoly II nariadenia č. 1215/2012 uplatňuje na túto žalobu.
- 70 Tento záver nie je spochybnený skutočnosťou, že cieľom žaloby podanej AU je vyvodenie zodpovednosti predajcu alebo dodávateľa za *culpa in contrahendo*, ako je uvedené v článku 2 ods. 1 nariadenia č. 864/2007, ktorý sa uplatňuje na mimozmluvné záväzky.
- 71 Naopak, treba pripomenúť, že článok 12 ods. 1 nariadenia č. 864/2007 stanovuje, že rozhodným právom pre mimozmluvný záväzok vyplývajúci z rokovaní vedených pred uzavretím zmluvy je bez ohľadu na to, či zmluva bola alebo nebola skutočne uzavretá, právo, ktoré sa malo uplatňovať, ak by zmluva bola uzavretá.
- 72 Záver uvedený v bode 69 tohto rozsudku posilňuje nevyhnutnú koherenciu medzi výkladom nariadenia č. 1215/2012 a výkladom nariadenia č. 864/2007 (pozri v tomto zmysle rozsudok z 21. januára 2016, ERGO Insurance a Gjensidige Baltic, C-359/14 a C-475/14, EU:C:2016:40, bod 43), keďže tak rozhodné právo pre záväzok vyplývajúci z rokovaní vedených pred uzavretím zmluvy, ako aj súd, ktorý má právomoc rozhodovať o žalobe týkajúcej sa takéhoto záväzku, sa určujú s prihliadnutím na zmluvu, ktorej uzatvorenie sa predpokladá.
- 73 Vzhľadom na všetko, čo bolo uvedené, treba na štvrtú otázku odpovedať tak, že nariadenie č. 1215/2012 sa má vykladať v tom zmysle, že s cieľom určiť súd, ktorý má právomoc rozhodnúť o žalobe z titulu mimozmluvnej občianskoprávnej zodpovednosti, podanej spotrebiteľom, sa na túto žalobu vzťahuje oddiel 4 kapitoly II tohto nariadenia, ak je neoddeliteľne spojená so zmluvou, ktorá bola skutočne uzavretá medzi týmto spotrebiteľom a predajcom alebo dodávateľom, čo prislúcha overiť vnútroštátnemu súdu.

O trovách

- 74 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (štvrtá komora) rozhodol takto:

1. Článok 17 ods. 1 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1215/2012 z 12. decembra 2012 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach sa má vykladať v tom zmysle, že fyzickú osobu, ktorá v zmysle zmluvy, akou je finančná diferenčná zmluva uzavretá s finančnou inštitúciou, vykonáva finančné operácie prostredníctvom tejto inštitúcie, možno považovať za „spotrebiteľa“ v zmysle tohto ustanovenia, pokiaľ uzavretie tejto zmluvy nepatrí do výkonu podnikania alebo povolania tejto osoby, čo prislúcha overiť vnútroštátnemu súdu. V súvislosti s touto kvalifikáciou sú na jednej strane okolnosti, ako je to, že uvedená osoba vykonala vysoký počet transakcií v relatívne krátkej dobe, alebo že investovala do týchto transakcií veľké sumy peňazí, ako také v zásade irelevantné a na druhej strane skutočnosť, že táto osoba je „drobným klientom“ v zmysle článku 4 ods. 1 bodu 12 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2004/39/ES z 21. apríla 2004 o trhoch s finančnými nástrojmi, o zmene a doplnení smerníc Rady 85/611/EHS a 93/6/EHS a smernice Európskeho parlamentu a Rady 2000/12/ES a o zrušení smernice Rady 93/22/EHS, je ako taká v zásade bezvýznamná.
2. Nariadenie č. 1215/2012 sa má vykladať v tom zmysle, že s cieľom určiť súd, ktorý má právomoc rozhodnúť o žalobe z titulu mimozmluvnej občianskoprávnej zodpovednosti, podanej spotrebiteľom, sa na túto žalobu vzťahuje oddiel 4 kapitoly II tohto nariadenia, ak je neoddeliteľne spojená so zmluvou, ktorá bola skutočne uzavretá medzi týmto spotrebiteľom a predajcom alebo dodávateľom, čo prislúcha overiť vnútroštátnemu súdu.

Podpisy